

Nr 30

Utlåtande i anledning av väckta motioner angående åtgärder till skydd av djurlivet i samband med skogshyggesbränning.

I två inom riksdagen väckta, till jordbruksutskottet hänvisade likalydande motioner, nämligen I: 184 av fröken *Ljungberg* samt II: 224 av herr *Ekström* i Iggesund *m. fl.* har föreslagits, att riksdagen måtte hemställa, att Kungl. Maj:t *dels* uppdrager åt domänstyrelsen och skogsstyrelsen att i samråd med vissa i motionerna berörda organisationer utarbeta anvisningar om hur djurlivet bör skyddas i samband med hyggesbränningarna och även överväga om skogsvårdsstyrelserna bör ha rätt och skyldighet att vid behov utfärda lokala skyddsföreskrifter, *dels ock* efter förslag från domänstyrelsen och skogsstyrelsen anvisar medel för tryckning och distribution av en populär skrift om skyddsåtgärder i samband med hyggesbränningarna.

Beträffande det närmare innehållet i motionerna får utskottet hänvisa till motionen II: 224.

Över motionerna har utskottet inhämtat yttranden av domänstyrelsen och skogsstyrelsen.

Med avstyrkande i övrigt av motionerna tillstyrker *domänstyrelsen* i sitt yttrande, *dels* att skogsstyrelsen får i uppdrag att utarbeta anvisningar om hur djurlivet bör skyddas i samband med hyggesbränningar, *dels* att medel anvisas för tryckning och distribution av en skrift i sagda syfte. Styrelsen har i huvudsak anfört följande.

Den fråga motionärerna upptagit anser domänstyrelsen vara av väsentlig betydelse. Styrelsen har också sedan länge ägnat detta spörsmål stort intresse. Frågan har berörts i en skrift benämnd »Hyggesbehandling» som på styrelsens uppdrag utarbetats av jägmästaren B. Häggström och numera ingår i domänverkets s. k. skogsvårdsbok, innehållande anvisningar till jägmästarna i frågor rörande skogsvård. Mera ingående anvisningar angående möjligheterna att skydda eller rädda skogsfågeln vid hyggesbränning återfinnes i en inom styrelsen upprättad promemoria, som styrelsen utsänt till samtliga jägmästare och kronojägare med cirkulärskrivelse nr 38 den 12 maj 1954. Styrelsen har i denna cirkulärskrivelse uttalat angelägenheten av att skogsfågeln i största möjliga utsträckning skyddas vid förekommande hyggesbränningar. Styrelsen har däri också anmodat vederbörande att i samband med bränningar låta vidtagna skyddsåtgärder i den omfattning, som med hänsyn till fågelstammarnas bestånd och kostnaderna kunna vara skäligen.

Hyggesbränningen har, vilket motionärerna även framhållit, ej enbart en negativ utan även en positiv inverkan på djurlivet. Bränningen ger upphov till en riklig flora av gräs, örter och lövsly, varigenom det vildas närings-

betingelser förbättras avsevärt jämfört med obränd mark. Brännorna blir därför omtyckta betesplatser för allt slags vilt. Fördelen därav bedömes vara avsevärt större än den skada som vållas genom bränningen.

Torr väderlek under en period av viss längd är en absolut förutsättning för att hyggesbränning skall kunna utföras. Antalet bränningsdagar per år är så litet att alla tillfällen till bränning under säsongen måste utnyttjas. Det är därför icke möjligt att avlysa den för skogsbruket nödvändiga bränningen under häckningstiden.

Skogsstyrelsen har intet att erinra mot förslaget, att anvisningar i av motionärerna avsett syfte utarbetas och sprides bland den skogsägande allmänheten. Sådan upplysning och rådgivning bidrar enligt styrelsens mening till att temporära skadeverkningar för djurlivet vid hyggesbränning kan något begränsas. Styrelsen anser däremot icke, att skogsvårdsstyrelserna bör åläggas utfärda lokala skyddsföreskrifter av tvingande natur, då tillämpningen av dylika anses utomordentligt svår att genomföra och övervaka. Styrelsen har i övrigt anfört i huvudsak följande.

Hyggesbränningen såsom hjälpmedel i återväxtarbetet förekommer numera främst på s. k. råhumusmarker, d. v. s. marker, som på grund av att de bär oväxtliga, överåriga bestånd eller restskogar, kännetecknas av inaktivitet och långsam näringsomsättning. Råhumusen bildar därjämte en mer eller mindre tjock filt av halvförmultnat material, vari frön väl kan gro, men där groddplantorna ofta dukar under, då deras rötter har svårt att nå mineraljorden. Så länge dylika marktyper förekommer och måste behandlas genom bränningen, särskilt i dåliga klimatlägen, torde denna alltjämt böra användas. Dess roll kommer emellertid säkerligen att minska i samma mån som resterna av gamla och illa behandlade urskogar överföres till mera produktiva skogar under normal skötsel.

De synpunkter motionärerna framfört, förtjänar emellertid beaktande, även om det måste framhållas, att det är utomordentligt svårt och stundom även kostsamt att skydda inom ett bränningsområde förekommande villebråd och andra djurarter av högre ordning, vilka, för att undgå sitt öde, självfallet måste avlägnas från området. Detta torde icke vara möjligt för exempelvis häckande skogsfågel, i varje fall torde det vara svårt att rädda ägg eller nykläckta ungar, om de över huvud går att upptäcka, i de fall då hyggerna är stora och svåröverskådliga. Skogsstyrelsen har velat framhålla detta för att klargöra, att man icke kan vänta sig alltför stor effekt av ens tvingande föreskrifter.

Att säga att hyggesbränningen är »förödande för skogsfågelbestånden», vilket får fattas som ett generellt uttalande, måste vara en betydande överdrift. Om nämligen vid ett mycket avancerat avverkningsprogram i Norrland alla hyggen brändes, vilket ingalunda sker, skulle den årliga bränningsarealen ändock ej omfatta ens 1 % av skogsmarksarealen. Tack vare den yppiga vegetation och det rika lägre djurliv, som infinner sig efter bränningarna, torde de brända områdena f. ö. utgöra så goda biotoper för snart sagt allt högre djurliv, att detta på längre sikt torde gynnas av bränningen.

Styrelsen har sig bekant, att anvisningar av ifrågasatt natur meddelats av domänstyrelsen, som sålunda anbefallt vidtagande av skyddsåtgärder för djurlivet inom bränningstrakter i den utsträckning, som kan finnas behövligt och ur kostnadssynpunkt skäligt.

Utskottet. I motionerna I: 184 och II: 224 erinras om den skadegörelse, som skogshyggesbränningarna orsakar djurvärlden, och om det direkta lidande, som djur, vilka befinner sig inom bränningsområden, utsätts för. Motionärerna finner det såväl ur allmänna naturvårds- och viltvårdssynpunkter som av djurskyddsskäl önskvärt, att anvisningar utarbetas i syfte att begränsa hyggesbränningarnas skadeverkningar på skogens djurvärld. Vad sålunda anförts kan utskottet ansluta sig till och tillstyrker alltså yrkandet i motionerna.

Under åberopande av det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må, med bifall till motionerna I: 184 och II: 224, i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att Kungl. Maj:t ville vidtaga erforderliga åtgärder för att tillgodose det med ifrågavarande motioner avsedda syftet.

Stockholm den 30 oktober 1962

På jordbruksutskottets vägnar:

NILS G. HANSSON

Vid detta ärendes slutbehandling har närvarit:

från första kammaren: herrar Lage Svedberg, Nord, Bertil Andersson, Mossberger, Gunnar Berg*, Hedström, Ringaby*, Jonasson, Gunnar Pettersson och Isacson;

från andra kammaren: herrar Hansson i Skegrie, Hægglom*, Lindström, fru Lindskog, herrar Arweson, Nilsson i Lönsboda, Johanson i Västermik*, Lundmark, Hamrin i Kalmar* och Hedin.

* Ej närvarande vid justeringen.